

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN-2019-126

19.2.2019

SpareBank 1 Skadeforsikring AS

Ulykke

Fall på is – utbrenthet – årsakssammenheng – dekning fra 1–14,99 % vmi.

Forsikrede falt på isvull i februar 2005. Han meldte om skaden til selskapet september 2006, og beskrev da plager i knærne, nakken og ryggen. I epikrise november 2007 er det nevnt påfølgende utmattelsesproblemer. Tvist om det er årsakssammenheng mellom hendelsen og dagens plager i form av utmattelse/utbrenthet. I så fall også spørsmål om han har krav på utbetaling av ménerstatning. Etter en konkret vurdering konkluderte nemnda med at forsikrede ikke hadde sannsynliggjort årsakssammenheng mellom hendelsen i 2005 og senere utbrenthet. Selskapet ble gitt medhold.

Saksfremstilling

Forsikrede (trefeller, f. 1953) falt på en isvull 15.2.05. I 1968 var han utsatt for en motorsykkelulykke. Han startet å jobbe i P. 1974, ble delvis ufør i 1992, men fortsatte i P. til 2002. Han startet i 2003 egen virksomhet som trefeller. I julen 2004 falt han i en trapp og fikk ryggsmarter, jf. skademelding 8.9.06. Det er ikke fremlagt journaler etc. etter hendelsen i februar 2005. Selskapets rådgivende lege skrev i en uttalelse 24.2.18 at forsikrede "oppfattes å være en person som ikke har oppsøkt lege og heller levd med plager. Han har nok derfor mistet både undersøkelser og vurderinger som kunne kommet han til nytte".

Nav-dokumenter viser utbetaling av sykepenger fra 23.6.05 til juni 2006. I legeerklæring ved arbeidsuførhet til Nav 20.1.06 er hoveddiagnosen: Ryggsyndrom med smerteutstråling og bidiagnosen nervesystemet sympt/plager IKA. Fastlegen skriver at forsikrede har:

en plexusskade i h. side med betydelig redusert funksjon i h. overextremitet. Han kan bruke\ke hånd og finfre, men pareser i albue og skuldermuskulatur. Dette har medført mye spenningsplager i nakke og bakhode.

I tillegg er han ryggoperert. Nå har han fått økende plager som nok har sammenheng med fibrosering i operasjonsområde. ...

Han har jo prøvd å skaffe sin egen arbeidsplass med trefellingsutstyr, men det ble for tung og han har måttet gi seg. Dette har selvfølgelig også komplisert situasjonen med at han har fått betydelig psykiske problemer

Forsikrede meldte hendelsene i julen 2004 og 15.2.05 under ett til selskapet 8.9.06. Om hendelsen 15.2.05 skrev han i skademeldingen:

Tråkket på en isvull. Gikk rett på kne i isen. Slo så hodet rett i isen. Rakk ikke å ta fingrene fra tastaturet (fjernkontroll til kran). Fikk smerter i knærne, nakken og ryggen. Kontaktet fastlege G.

Denne skademeldingen omtaler ikke at ryggen ble skadet. Det fremgår imidlertid av en separat skademelding for hendelsen i 2005. I denne, datert 19.10.06, gis samme beskrivelse av hendelsen, men det heter at skadet kroppsdel er "Knærne, nakken og ryggen."

Det fremgår av brev 13.9.07 fra selskapet til forsikrede at fastlegen ikke kunne se at forsikrede hadde vært der ifm. noen av skadene.

I epikrise av 1.11.07 skrevet av spesialist M. opplyses at de under konsultasjonen snakket "om pasientens yrkesskade som ga han problemer med knærne, men også et nakkeslengsproblem, med påfølgende utmattelsessymptomer i over et år etterpå. Han ble da uføretrygdet, men har ikke kommet noen vei hverken med yrkesskaden eller den private forsikringen".

Selskapet avsluttet saken i mars 2008 ettersom det ikke hadde mottatt nødvendige opplysninger for å behandle saken. Selskapets logg viser at forsikrede 3.11.14 opplyste at skaden fra 2004 er leget og at henvendelsen gjelder skaden fra 2005.

Forsikrede krevde 24.2.15 at Nav skulle godkjenne skaden fra februar 2005 som yrkesskade. Navs vedtak om ikke å godkjenne skaden som yrkesskade, ble opprettholdt av klageinstansen og Trygderetten. Melding om yrkesskade var sendt inn for sent, og det var ikke grunnlag for å dispensere fra fristen, jf. folketrygdloven (fttl.) § 13-14.

I kjennelsen av 16.1.17 er følgende gjengitt fra et brev fra forsikrede til Nav 23.2.15:

...

... Jeg fikk vondt i nakke, rygg og veldig vondt i knærne. Jeg fullførte oppdraget.

Jeg har hatt diverse småproblemer før hendelsen. Jeg hadde falt ned ei trapp den 25.12.2004. Som selvstendig næringsdrivende er en ikke borte fra jobb om en har noen "vodter". Jeg hadde hatt mye smerter gjennom livet så smerteterskelen min har vært høy. Når alt fravær er en økonomisk belastning så "tøyer en strikken" langt før en er borte fra jobb.

Dagene som fulgte ble et helvete. Jeg forsto ikke hva som skjedde med meg. Jeg mistet "taket" på livet mitt etter dette. ... Jeg koblet ikke fallet og utmattelsen i sammenheng. ...

Utover våren og høsten ble jeg bare mer og mer depressiv på grunn av manglende ork og da blir jo økonomien der etter. ...

Kjennelsen siterer også forsikredes beskrivelse av sin situasjon i en e-post til sin advokat 21.5.15:

...

... Jeg forsto ikke hva som skjedde med meg etter fallet. Jeg som hadde arbeidet mer enn noen gang, klarte ingen ting. Kom meg ikke opp om morgenen og hadde ikke utholdenhet i det hele tatt. Det hadde vært en god del oppslag i nyhetene om menn og utbrenthet. Jeg tenkte først at det måtte være det, men jeg forsto ikke hvorfor. Det og ikke klare å prestere noe, gjorde meg dypt deprimert. Jeg sto der med mange ordre og stor gjeld, men orket ingen ting. Det endte med at jeg måtte avvikle firmaet, selge bilen og motta trygd ... Jeg ble uføretrygdet den 1. 06.2006.

Oppdragsgiver så ikke fallet, men husker at det ble nevnt noe om et fall. Videre at han over "to år etter ulykka ble ... klar over hva som hadde skjedd med (han) etter fallet. ... var ikke utbrent men hadde fått nakkesleng etter fallet. ..."

Forsikrede ba 12.6.15 selskapet om å gjenoppta saksbehandlingen. Selskapet innhentet dokumentasjon og fremla saken for rådgivende lege, dr. J., som i uttalelse av 24.2.18 innledningsvis gjennomgår sykdomshistorikken. Hun skriver deretter:

150205 falt han på nytt og det er denne skaden som skal vurderes mht vmi. Han gikk ned i en isvull og falt fremover, hodet gikk rett i asfalten. Vondt i nakke, rygg samt begge knær. Skadelidte skriver at han ble økende depressiv og falt ut av arbeidslivet med de økonomiske utfordringer det medførte. Han skriver at han etter 2 år opplevde sequele fra fallet som ved nakkesleng.

Det foreligger lite medisinske opplysninger, det meste er fra anke i rettsvesenet samt NAV. Det er tilstrekkelig dokumentert årsaksammenheng og brosymptomer fra fallet i 2005, men grad av funksjonstap er ikke helt tydelig. ...

...

Vurdering : Skadelidte har hatt flere skader og det er umulig å skille helt nøyaktig hvilke plager som skyldes hvilken skade, samt evt ut ifra dette fastsette en inngangsinvaliditet. Ut i fra det som foreligger av dokumentasjon er det lite medisinske opplysninger, men skjønnsmessig mener jeg å kunne forsvare at

-skadelidte opplevde et ytterligere funksjonstap som følge av fallet i 2005

-det er rimelig å tro at han fikk plager i begge knær som har gitt regelmessige plager

-ut ifra skademekanismen med fall rett mot hodet på is, med hjelm men åpent vesir, kan han ha blitt påført en nakkeslengskade med påfølgende plager.

Det henvises til Forskrift om menerstatning på flg pkt:

-Smerter i knær: Pkt 4.7.2: Sammenliknes som ved artrose. 7% pr kne: 14%

-Utbrenthet: Pkt 1.9.2: Moderate symptomer med moderat nedsatt funksjon i dagliglivet uten funn på nevropsykologisk testing pkt 1.9.2 , vmi settes til 22%

-Nakkesmerter: Pkt 2.1.1, 5%

Endelig vmi blir da 41%. U.t har valgt å se bort i fra inngangsinvaliditet da dette blir spekulasjon.

Konklusjon: Utifra en skjønnsmessig vurdering på bakgrunn av de opplysninger som foreligger, er skadelidte blitt påført en varig medisinsk invaliditet på 41% som følge av skaden 150215.

Selskapet avsto kravet ettersom skaden var anslått å være større enn 14,99 % vmi. Dekningen gjaldt bare lavere vmi.

Forsikrede skrev 14.3.18 blant annet:

Utbrentheten, i mitt tilfelle, var skaden jeg fikk i nakken etter fallet. Det ligner veldig på nakkeslengskade. Den skaden er ikke leget. Utmattelsen som kommer fra nakkeskaden tappet meg for overskudd. Smerter i nakken har også gått over. Nakkesmerter har jeg nesten ikke hatt de siste årene. Smerter i knærne har også leget seg selv.

I erklæringen datert 24.02-2018 til ... er det mye som ikke stemmer. Fallet i trappa 2004 gav meg bare kortvarig smerte i ryggen. Det gikk over etter ei tid ...

... Det var heller ikke økende depresjon som gjorde at jeg falt ut av arbeidslivet, men den kom etter tid med utmattelses plager etter nakkeslengsproblemet

Forsikrede klaget på rådgivende leges vurdering 23.3.18. Det ble blant annet vist til at legen ikke hadde foretatt en selvstendig vurdering av hver skadehendelse, men vurdert alle skader samlet.

Partene var enige om å innhente spesialisterklæring fra spesialist i generell kirurgi og ortopedi, D. I erklæringen av 11.5.18 heter det:

Tidligere sykehistorie

...

Skadelidte opplyser til undertegnede at han hadde hatt en tendens til psykiske plager i form av depresjon i mange år også forut for den aktuelle ulykkeshendelse.

Han angir at han fikk psykiske symptomer både i forbindelse med sin skilsmisse og også da han ble oppsagt fra sin tidligere jobb.

Disse symptomene ble imidlertid betydelig forverret på grunn av den aktuelle ulykkeshendelse og de problemene som da oppsto i forhold til driften av hans enkeltmannsforetak.

Han fikk store økonomiske problemer som følge av dette, og han opplyser at han fremdeles kan ha perioder med depressive symptomer.

Utover dette opplyser skadelidte at han tidligere stort sett har vært frisk, og at han ikke har gjennomgått noen annen alvorlig sykdom eller skade.

Det foreligger heller ingen opplysninger i form av foreliggende skriftlig dokumentasjon om øvrig somatisk eller psykisk sykdom eller skade.

Aktuell sykehistorie

...

Han opplyser at han var iført fullt verneutstyr inkludert motorsaghjelm da han gled på en issvull og falt framover. Han slo først begge knær i isen, men falt videre framover slik at han deretter også fikk slått kanten på hjelmsvisiret i bakken. Han fikk smerter både i knærne og i nakken, men opplyser at knesmertene forsvant i løpet av 2-3 måneder.

Også nakkesmertene gled etter hvert over, skadelidte anslår at det tok mellom 3 og 6 måneder før han var helt symptomfri.

Aktuell status/funksjonsvurdering

...

Han fortalte ved denne konsultasjonen at han etter fallulykken følte seg "utbrent" i form av en uttalt kraftløshet og slapphetsfølelse. Han gjorde flere forsøk på å komme seg i gang med jobben igjen i løpet av det første halve året, men uten å lykkes.

I løpet av sommeren 2006 kom han ved en tilfældighet over en artikkel hvor det ble hevdet at den skadetypen han hadde gjennomgått kunne medføre en whiplashskade.

Han mente derfor selv at han pådro seg en slik whiplashskade ved den aktuelle ulykkeshendelse og at dette er forklaringen på at han ikke klarte å komme seg tilbake i arbeid.

Skadelidte opplyser at han på grunn av arbeidsuførheten fikk store økonomiske problemer, noe som førte til at han måtte avvike sitt enkeltmannsforetak. Som følge av dette gikk han på nytt inn i en alvorlig depresjon. Som tidligere angitt ble han uføretrygdet ca. halvannet år etter ulykken ...

Årsakssammenheng

Det foreligger sikre opplysninger i skadelidtes sykehistorie om psykisk sykdom i form av depresjon i flere år forut for den aktuelle ulykkeshendelse. Hva de øvrige skader i form av knesmerter og nakkesmerter angår, så angir skadelidte selv at disse symptomene forsvant i løpet av de første 3-6 måneder etter skaden uten noen spesiell behandling. Det foreligger heller ikke noen journaldokumentasjon vedrørende behandling av disse skadene.

Skadelidte er av den oppfatning at han pådro seg en whiplashskade i forbindelse med ulykken, og at dette var den direkte fysiske årsaken til hans opplevelse av kraftløshet og følelse av utbrenthet.

En whiplashskade er imidlertid ikke en diagnose, men en beskrivelse av en skademekanisme som på lengre sikt kan føre til en rekke ulike symptomer. Dette kan blant annet dreie seg om smerteplager både i hode og nakke, kognitiv svikt, konsentrasjonsvansker etc.

Skadelidte beskriver imidlertid bare symptomer av ikke-somatisk karakter, nærmere bestemt kraftløshet og en følelse av "utbrenthet", som årsak til sin arbeidsuførhet.

I tillegg oppsto disse symptomene svært kort tid etter skadetidspunktet.

Det framstår i ettertid som klart mest sannsynlig at disse symptomene har sammenheng med hans psykiske grunnlidelse og at de ikke har en direkte kausal sammenheng med den aktuelle ulykkeshendelse.

Ulykkeshendelsen kan derimot ha vært en utløsende faktor for et tilbakefall av hans depresjon.

Det må på denne bakgrunn konkluderes med at det ikke kan anses å foreligge noen direkte årsakssammenheng mellom den aktuelle ulykkeshendelse og skadelidtes påfølgende arbeidsuførhet.

Som angitt framstår det som mer sannsynlig at skaden er en indirekte årsak til disse problemene ved at den har utløst et tilbakefall av en tidligere kjent depressiv grunnlidelse.

Sannsynligheten for en direkte årsakssammenheng mellom den aktuelle ulykkeshendelse og den senere arbeidsuførhet vurderes følgelig til å være mindre enn 50%.

Medisinsk invaliditet

I henhold til opplysninger fra skadelidte selv, samt den foreliggende skriftlige dokumentasjon, tilkom det ikke noen varig følgetilstand i forløpet av den aktuelle ulykkeshendelse utover de tidligere kjente symptomer av psykisk karakter .

Det må derfor konkluderes med at det ikke foreligger noen varig følgetilstand som en direkte følge av den aktuelle ulykkeshendelse.

I e-post til advokaten 15.5.18 skriver forsikrede at konsultasjonen hos spesialisten, "bar preg av veldig tidspress".

Selskapet avsto kravet 28.5.18 under henvisning til at det ikke foreligger årsakssammenheng mellom hendelsen og dagens plager.

I e-post 18.6.18 bestrider forsikrede at han har en depressiv grunnlidelse, og sier at det er "fullstendig løgn" at han har hatt "psykisk sykdom i form av depresjon i flere år forut for den aktuelle ulykkeshendelsen".

Forsikrede har anført at det er årsakssammenheng mellom hendelsen og senere plager. Det er ikke tvilsomt at hendelsen hadde skadeevne og at det foreligger akutt- og brosymptomer. Hans nåværende helsesituasjon/sykdomsbilde er forenelig med det man ser i en kronisk senfase etter et slikt traume (forenelighetskriteriet). Hensett til rådgivende leges vurdering, fastlegeerklæringen ved uførhet januar 2006, Navs innvilgelse av økt uføretrygd juni 2006 og Ms epikrise av 1.11.07, er det et overveldende bevisbilde for skadehendelsen, tidsnær skadeutredning og påfølgende skadevirkninger. Dette innebærer at det er dr. D. som må ha bevisbyrden for sin holdning om at rent psykiske forhold har vært eneste årsak til arbeidsuførhet. Se også avgjørelse 2015-084 som viser at selskapet ikke kan drive bevismessig "cherry picking".

D.s vurdering skiller mellom "somatisk" og "ikke-somatisk" skade, men selskapet er ansvarlig for både psykisk og fysisk skade, jf. Morten Kjelland "Særlig sårbarhet i personskadeerstatningsretten" s. 388-409. Årsaksspørsmålene må løses etter betingelseslæren, jf. Rt. 2001 s. 320, og man må ta skadelidte "som han er", selv om skadehendelsen utløser latente helseplager som forsikringstaker fra før var disponert for, se Rt. 2003 s. 338.

Forsikrede har kritisert selskapets saksbehandling, særlig for at selskapet først avsto på grunn av for høy vmi, for deretter å si det ikke foreligger noen skadebetinget vmi. Mandatet til D. burde ha vært forelagt for forsikrede før selskapet spurte legen. Forsikrede reagerte også på hvordan møtet ble gjennomført.

Forsikrede var mentalt frisk før fallet i 2005, og at det var den økonomiske situasjonen etter fallet som gjorde ham deprimert. Han har ikke vondt i knærne, nakken, rygg eller hodet, men "lider av utmattelse, glemsomhet og konsentrasjon."

Selskapet har anført at det ikke er sannsynliggjort en skadebetinget varig medisinsk invaliditetsgrad (vmi) mellom 1 og 14,99 %, og at forsikrede da ikke har krav på utbetaling under forsikringen. Det er forsikrede som har bevisbyrden for at vilkårene er oppfylt. Selskapet har også bemerket at det ikke kan se at den bevismessige situasjonen er egnet for behandling i Finansklagenemnda.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Forsikredes krav er fremsatt under en kollektiv ulykkesforsikring forening. Det fremgår av en fremlagt avtaleoversikt at forsikringen omfatter invaliditet 1-14,99 % skade. Det heter videre at erstatningen "utbetales dersom medlemmet blir fra 1-14,99 % varig medisinsk invalid som følge av ulykkesskade inntruffet i arbeidstiden". Slik nemnda ser det, er dette primært en dekning som skal gi forsikrede rett til erstatning for invaliditet under 15 % vmi som ikke dekkes under yrkesskadeforsikringen. I saken her er det spørsmål om det er årsakssammenheng mellom hendelsen i februar 2005 og dagens plager, men også om han har krav på utbetaling av ménerstatning under dekningen.

Spørsmålet er om det er sannsynliggjort årsakssammenheng mellom hendelsen i februar 2005 og forsikredes utbrenthet. En vurdering av årsakssammenheng vil i et slikt tilfelle hvor det ikke fins særskilte prinsipper for vurderingen, måtte bero på en juridisk vurdering av de fremlagte sakkyndige erklæringene.

I saken er fremlagt dels en erklæring avgitt av dr. D. som konkluderte med at det ikke er årsakssammenheng, og en vurdering skrevet av selskapets rådgivende lege dr. J. som konkluderte med at det foreligger årsakssammenheng mellom hendelsen og forsikredes utbrenthet. Hun anga en vmi på 22 %.

Slik nemnda ser det, er det imidlertid mangler ved vurderingen til J. Det kan se ut som om hun har sett hendelsene i 2004 og 2005 samlet, dvs. at hun ikke har skilt mellom de to hendelsene og heller ikke tidligere skader. En vurdering som fremstår som en samlet vurdering av flere hendelser, er etter nemndas syn uegnet til å sannsynliggjøre årsakssammenheng mellom et konkret skadetilfelle, her 2005, og forsikredes plager, jf. avgjørelse 2018-683.

Selv om det også er svakheter ved D.s erklæring, er det ikke fremlagt andre sakkyndige erklæringer hvor det foretas en begrunnet medisinsk vurdering og konkluderes med årsakssammenheng. Slik saken står kan nemnda ikke se at forsikrede har sannsynliggjort årsakssammenheng mellom hendelsen i februar 2005 og senere utbrenthet.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Karin M. Bruzelius (leder), Gro Farestvedt (selskapsrepresentant), Tonje Giertsen (selskapsrepresentant), Paal Bjønness (forbrukerrepresentant) og Ingrid Sande Kvålen (forbrukerrepresentant).